

Правове регулювання використання штучного інтелекту в юридичній практиці: досвід Європейського Союзу, США та Великої Британії

*Радейко Роман*¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.11.2025	Право	340.1:004.8(1-87)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19310991>

Анотація. У статті здійснено порівняльно-правовий аналіз трьох регуляторних стратегій щодо використання штучного інтелекту в юридичній практиці — Європейського Союзу, США та Великої Британії. Встановлено, що в основі кожної з цих стратегій лежить відмінна правова філософія: ЄС виходить з презумпції небезпеки, що потребує обов'язкового регулювання; США — з презумпції свободи, що підлягає саморегулюванню через кодекс етики; Велика Британія — з презумпції достатності наявного права, що має застосовуватися через секторальних регуляторів. Проаналізовано змістовні вимоги Акту ЄС про штучний інтелект (Regulation (EU) 2024/1689) у частині, що стосується юридичної практики, — передусім класифікацію систем штучного інтелекту за рівнем ризику і зобов'язання операторів. Виявлено, що за всіх відмінностей у формі регулювання зміст вимог до правника є спільним в усіх трьох системах: обов'язок компетентності, обов'язок нагляду, обов'язок конфіденційності та обов'язок прозорості. Обґрунтовано, що для України пріоритетним є наближення до моделі ЄС відповідно до зобов'язань за Угодою про асоціацію.

Ключові слова: штучний інтелект, правове регулювання, Акт ЄС про штучний інтелект, адвокатська етика, ризик-орієнтований підхід, регуляторна стратегія, ССВЕ, АВА, обов'язок компетентності, відповідальність за штучний інтелект.

Legal regulation of the use of artificial intelligence in legal practice: the experience of the European Union, the USA and the UK

Abstract. Comparison of legal systems in their attitude to the same phenomenon is always cognitively valuable. It allows us to identify what is natural and necessary in regulation - that is, what is reproduced independently of legal tradition - and what is accidental and associated with specific cultural, economic or political circumstances. It is this comparison that is the subject of this study.

Artificial intelligence in legal practice is a phenomenon to which the leading legal systems of the world react differently. This difference is fundamental and philosophically loaded: behind different regulatory strategies lie different ideas about the nature of risk, the role of the state in regulating new technologies and the balance between innovative development and the protection of human rights.

¹ кандидат юридичних наук, доцент

The article presents a comparative-legal analysis of three regulatory strategies regarding the use of artificial intelligence in legal practice — the European Union, the United States, and Great Britain. It is established that each of these strategies is based on a distinct legal philosophy: the EU proceeds from a presumption of danger requiring mandatory regulation; the United States — from a presumption of freedom subject to self-regulation through codes of ethics; Great Britain — from a presumption of the sufficiency of existing law to be applied through sectoral regulators. The substantive requirements of the EU AI Act (Regulation (EU) 2024/1689) concerning legal practice are analysed — in particular, the classification of AI systems by risk level and operators' obligations. It is found that despite all differences in the form of regulation, the content of requirements for lawyers is common in all three systems: the duty of competence, the duty of supervision, the duty of confidentiality, and the duty of transparency. It is substantiated that for Ukraine the priority is approximation to the EU model in accordance with obligations under the Association Agreement.

Keywords: artificial intelligence, legal regulation, EU AI Act, legal ethics, risk-based approach, regulatory strategy, CCBE, ABA, duty of competence, AI liability.

Вступ

Зіставлення правових систем у їхньому ставленні до однакового явища завжди є пізнавально цінним. Воно дозволяє виявити, що є в регулюванні закономірним і необхідним — тобто таким, що відтворюється незалежно від правової традиції, — а що є випадковим і пов'язаним із конкретними культурними, економічними або політичними обставинами. Саме таке зіставлення є предметом цього дослідження.

Штучний інтелект у юридичній практиці є явищем, на яке провідні правові системи світу реагують по-різному. Різниця ця є принциповою і філософськи навантаженою: за відмінними регуляторними стратегіями стоять відмінні уявлення про природу ризику, роль держави у регулюванні новітніх технологій і баланс між інноваційним розвитком і захистом прав людини.

Між тим у цих відмінностях є і спільне. Те спільне, що відтворюється в усіх трьох системах — попри різні правові традиції і різні форми регулювання, — є особливо цінним: воно і є мінімальним необхідним стандартом, що виникає з самої природи юридичної діяльності і не залежить від правової конвенції. Встановлення цього спільного стандарту і є кінцевою метою цього дослідження.

Центральна антиномія цього дослідження полягає у такому: з одного боку, правові системи обирають принципово різні підходи до регулювання штучного інтелекту в юридичній практиці; з другого боку — незалежно від обраного підходу, зміст вимог до правника виявляється однаковим. Як пояснити цю суперечність?

Відповідь на це питання є принципово важливою і для теорії, і для практики. Для теорії: вона дозволяє розрізнити те, що у правовому регулюванні є факультативним — залежним від правової традиції і регуляторної стратегії, — і те, що є необхідним — таким, що впливає з природи самої юридичної діяльності. Для практики: вона дозволяє Україні визначитися зі своєю регуляторною стратегією не шляхом копіювання чужої моделі, а шляхом усвідомленого вибору між конкуруючими підходами при збереженні обов'язкового спільного мінімуму.

Проблема також включає кілька конкретних суперечностей. По-перше, суперечність між формою і змістом регулювання: чи визначає обрана форма регулювання його реальний зміст — чи зміст є незалежним від форми? По-друге, суперечність між загальним і галузевим: чи достатньо загального законодавства щодо штучного інтелекту для регулювання його специфіки у юридичній практиці, чи необхідне спеціальне галузеве регулювання через кодекси етики? По-третє, суперечність між уніфікацією і плюралізмом: чи є можливий єдиний міжнародний

стандарт для використання штучного інтелекту у юридичній практиці, або правові системи приречені на регуляторний плюралізм?

У зарубіжній доктрині і регуляторній практиці дослідження правового регулювання штучного інтелекту в юридичній практиці здійснюється у трьох основних напрямках.

Перший напрям — аналіз Акту ЄС про штучний інтелект і його значення для юридичної практики. Акт набрав чинності 01.08.2024 і впроваджується поетапно до 2027 р. [1]. Детальний аналіз для юристів корпоративної практики здійснено Bloomberg Law (2025) [2] і Hunton Andrews Kurth (лютий 2025) [3]. DLA Piper (2024–2025) порівнює підходи ЄС, США і Великої Британії і констатує принципові відмінності між ними [4; 5].

Другий напрям — аналіз документів адвокатських організацій. Рада адвокатських колегій та юридичних товариств Європи (CCBE) у 2025 р. оприлюднила «Керівництво з використання генеративного штучного інтелекту адвокатами» — найбільш детальний у Європі документ, що адаптує вимоги Акту ЄС до специфіки адвокатської практики [6]. Американська асоціація адвокатів (АВА) у липні 2024 р. оприлюднила перший в своїй більш ніж 140-річній історії офіційний висновок з питань етики щодо використання штучного інтелекту [7].

Третій напрям — міжнародні аналітичні документи. Міжнародна асоціація адвокатів (IBA) у доповіді «The Future is Now: Artificial Intelligence and the Legal Profession» (вересень 2024) аналізує тенденції регулювання у понад 20 юрисдикціях [8]. Schwarcz D. та ін. (SSRN, 2025) здійснюють перше рандомізоване контрольоване дослідження ефективності технологій штучного інтелекту в правовій практиці [9].

Мета статті — здійснити порівняльно-правовий аналіз трьох регуляторних стратегій щодо використання штучного інтелекту в юридичній практиці (ЄС, США, Велика Британія), встановити правову філософію, що лежить в основі кожної, виявити спільний нормативний зміст вимог до правника в усіх трьох системах і сформулювати орієнтири для вітчизняної регуляторної стратегії.

Результати

Перш ніж аналізувати конкретні правові механізми, слід встановити правову філософію, що лежить в основі кожної зі стратегій. Саме філософія визначає логіку конкретних нормативних рішень і є ключем до їх розуміння.

Правова філософія ЄС: презумпція ризику. Акт ЄС про штучний інтелект виходить із припущення, що розгортання систем штучного інтелекту несе ризики, що потребують превентивного обов'язкового регулювання. Держава зобов'язана запровадити правову рамку до того, як ризики матеріалізуються у шкоді, а не у відповідь на вже завдану шкоду. Ця філософія є типовою для континентальної правової традиції з її акцентом на кодифікованому регулюванні і превентивному контролі.

Правова філософія США: презумпція свободи. Американський підхід виходить із припущення, що нові технології є переважно корисними і що їх регулювання через надмірно жорсткі норми здатне пригнітити інновації. Регулювання через кодекс етики є реакцією на ризики, що вже виявилися у практиці, а не превентивним заходом. Ця філософія є типовою для загально-правової традиції з її акцентом на прецедентному і реактивному характері права.

Правова філософія Великої Британії: презумпція достатності. Британський підхід виходить із припущення, що наявне право є достатнім для регулювання нових явищ і що ухвалення нового законодавства є виправданим лише тоді, коли наявне виявляється очевидно недостатнім. Роль держави полягає у формулюванні принципів і покладанні їх застосування на секторальних регуляторів, що краще розуміють специфіку свого

сектору. Ця філософія є виявом британського прагматизму і традиційної недовіри до кодифікації.

Встановлення цих трьох філософій є принципово важливим: воно дозволяє зрозуміти, що відмінності між регуляторними стратегіями є не випадковими, а вкоріненими у глибинні правові традиції. Відповідно вибір Україною регуляторної стратегії є не технічним, а правофілософським рішенням.

Акт ЄС про штучний інтелект (Regulation (EU) 2024/1689) є першим у світі комплексним правовим актом, що запроваджує обов'язкове регулювання штучного інтелекту за принципом ризику [1]. Регламент набрав чинності 01.08.2024 і впроваджується поетапно: заборони неприйнятних практик і вимоги ШІ-грамотності — з 02.02.2025; правила щодо моделей загального призначення — з 02.08.2025; правила щодо систем «високого ризику» — з 02.08.2026.

Концептуальне ядро Акту — класифікація систем штучного інтелекту за чотирма рівнями ризику, до кожного з яких застосовуються диференційовані правові вимоги.

Неприйнятний ризик: системи заборонені безумовно. Перелік заборон (ст. 5) охоплює системи соціального скорингу, системи прихованого маніпулювання свідомістю, певні системи біометричної ідентифікації в режимі реального часу. Ці заборони набрали чинності з 02.02.2025 і є абсолютними.

Високий ризик: системи дозволені, але підпадають під жорсткі вимоги відповідності. Для юридичної практики принципово важливим є те, що системи, «що підтримують судові органи у дослідженні та інтерпретації фактів і закону та у застосуванні закону до конкретного набору фактів», прямо названі системами «високого ризику» у Додатку III Акту [1]. Відповідно до таких систем застосовуються: обов'язок реєстрації; вимога проведення оцінки відповідності до розміщення на ринку; вимога ведення технічної документації; вимога забезпечення людського нагляду; вимога прозорості для користувачів.

Обмежений ризик: системи підпадають під вибіркві вимоги прозорості, зокрема обов'язок повідомляти користувача про те, що він взаємодіє з системою штучного інтелекту.

Мінімальний ризик: системи не підпадають під спеціальні вимоги, хоча постачальники заохочуються до добровільного дотримання кодексів поведінки.

Для юридичних фірм як операторів систем штучного інтелекту особливе значення має ст. 4 Акту — обов'язок ШІ-грамотності: оператори зобов'язані забезпечити наявність у свого персоналу адекватного рівня знань про штучний інтелект з урахуванням контексту використання. Ця вимога, що набула чинності з 02.02.2025, означає: правники, що використовують системи штучного інтелекту, зобов'язані не лише вміти ними користуватися, а й розуміти їх природу, обмеження і ризики.

Стаття 25 Акту встановлює «модель розподіленої відповідальності» між постачальниками, розповсюджувачами, імпортерами та операторами. Для юридичної практики це означає: юридична фірма як оператор несе конкретні обов'язки щодо відповідності використовуваних систем вимогам Акту і не може перекласти ці обов'язки на постачальника.

Американська модель є антиподом європейської. На федеральному рівні у США відсутнє комплексне законодавство щодо штучного інтелекту у юридичній практиці: регулювання здійснюється через кодекси етики і пов'язані роз'яснення.

У липні 2024 р. Американська асоціація адвокатів оприлюднила Формальний висновок з питань етики № 512 щодо використання штучного інтелекту правниками — перший документ такого роду в більш ніж 140-річній історії організації [7]. Документ не вводить нових правил — він роз'яснює, як наявні Модельні правила професійної поведінки застосовуються до нової технологічної реальності.

Цей підхід є правофілософськи послідовним: він виходить із того, що наявні правила — компетентності, нагляду, конфіденційності, справедливого гонорару — є достатнім правовим підґрунтям і що зміна не потребує нових норм, а лише нового тлумачення наявних. Правило 1.1 («Компетентність») тлумачиться як обов'язок правника, що використовує штучний інтелект, розуміти можливості і обмеження цієї системи до її використання. Правила 5.1 і 5.3 («Обов'язки нагляду») тлумачаться як поширення обов'язку нагляду на системи штучного інтелекту поряд із молодшими колегами і непрофесійними асистентами. Правило 1.6 («Конфіденційність») тлумачиться як потенційне обмеження на передачу клієнтської інформації зовнішнім ШІ-платформам. Правило 1.5 («Гонорари») тлумачиться як підставу для перегляду погодинних тарифів у тих ситуаціях, де штучний інтелект радикально скорочує час виконання завдань.

Принципова риса американської моделі — її процедурна гнучкість: замість переліку дозволеного і забороненого вона встановлює обов'язки процесу (компетентності, нагляду, верифікації) і залишає правнику свободу у виборі конкретного технологічного інструменту. Недоліком є реактивний характер регулювання: правила формулюються у відповідь на вже наявні ризики, а не превентивно. Між тим, за даними Thomson Reuters (2024), лише 10% юридичних фірм у США мають офіційну політику щодо використання штучного інтелекту [7].

Підхід Великої Британії є проміжним між двома вищеописаними. Уряд Великої Британії у 2023 р. оприлюднив Білу книгу зі штучного інтелекту, що визначила п'ять кроссекторальних принципів: безпека і надійність; прозорість і поясненість; справедливість; підзвітність і врядування; можливість оскарження та виправлення [10]. Принципово важливим є те, що ці принципи не мають обов'язкової сили у власному сенсі, а є орієнтирами для секторальних регуляторів.

Для юридичної практики ключовими регуляторами є Орган з регулювання солісіторів (SRA) і Рада з регулювання адвокатської діяльності (BSB). У 2024 р. SRA підтвердив: наявні Зведені кодекси поведінки вже охоплюють використання штучного інтелекту — без прийняття нових норм [11]. Вимоги компетентності, конфіденційності, чесності і якості роботи є технологічно нейтральними і застосовуються незалежно від того, чи використовував правник перо і папір, правову базу даних чи систему штучного інтелекту.

Відмінність британської моделі від американської полягає у більш активній ролі секторальних регуляторів: SRA і BSB мають повноваження видавати обов'язкові правила (а не лише рекомендаційні висновки, як ABA) і регулярно переглядають наявні кодекси з огляду на технологічні зміни. Відмінність від моделі ЄС — у відсутності статутної класифікації систем штучного інтелекту за рівнем ризику і відповідних диференційованих вимог відповідності.

Особливе місце серед аналізованих документів займає «Керівництво з використання генеративного штучного інтелекту адвокатами», оприлюднене Радою адвокатських колегій та юридичних товариств Європи (CCBE) у 2025 р. [6]. Воно є унікальним з кількох причин. Воно є першим у Європі документом, що системно адаптує вимоги Акту ЄС про штучний інтелект до специфіки адвокатської практики. Воно є результатом роботи організації, що представляє близько 1 млн адвокатів у більш ніж 45 країнах. І воно є документом, що не є обов'язковим, але слугує орієнтиром для національних адвокатських організацій — у тому числі, у перспективі, для України.

CCBE класифікує генеративний штучний інтелект як підвид «систем штучного інтелекту» за ст. 3 Акту ЄС і наголошує, що адвокати можуть брати участь у ланцюгу постачання ШІ-систем як постачальники або оператори. Відповідно до цього

Керівництво формулює вимоги, що мають статус *lex specialis* стосовно загальних вимог Акту.

Ключовими є чотири блоки вимог ССВЕ.

Компетентність. Адвокат зобов'язаний розуміти природу і обмеження використовуваної системи до початку її використання. ССВЕ особливо наголошує на проблемі «галюцинацій» як на такій, що «ускладнює верифікацію і довіру до точності та надійності контенту, генерованого штучним інтелектом, що може поставити під сумнів якість правничої поради або поданих документів» [6].

Конфіденційність. Принцип (b) Хартії ССВЕ визначає «право і обов'язок адвоката зберігати конфіденційність справ клієнта» як основу відносин довіри між адвокатом і клієнтом у правовій державі. Передача клієнтської інформації на зовнішні ШІ-сервери без відповідних гарантій є потенційним порушенням цього обов'язку.

Прозорість щодо клієнта. ССВЕ рекомендує інформувати клієнтів про факт використання генеративного штучного інтелекту і отримувати їхню усвідомлену згоду.

Підзвітність і нагляд. Адвокат залишається повністю підзвітним за надану правову допомогу незалежно від використаних інструментів. Делегування виконання системі штучного інтелекту не усуває відповідальності за результат.

Зіставлення трьох регуляторних моделей дозволяє виявити, що за всіх принципових відмінностей між ними є незмінне — спільне ядро вимог, що відтворюється в усіх трьох системах незалежно від правової традиції і обраного регуляторного підходу.

Це спільне ядро складається із чотирьох обов'язків. **Обов'язок компетентності:** правник зобов'язаний розуміти можливості і обмеження системи штучного інтелекту, що він використовує. **Обов'язок нагляду:** правник зобов'язаний верифікувати результати системи і не покладатися на них некритично. **Обов'язок конфіденційності:** правник зобов'язаний захищати клієнтську інформацію навіть при використанні зовнішніх ШІ-систем. **Обов'язок прозорості:** правник зобов'язаний повідомляти клієнта про використання штучного інтелекту у відповідних випадках.

Питання про природу цього спільного ядра є теоретично принциповим. Чому воно відтворюється в усіх трьох системах незалежно від форми регулювання?

Відповідь є такою: ці чотири обов'язки є не конвенційними правовими нормами, а необхідними наслідками природи юридичної діяльності. Правник зобов'язаний бути компетентним — бо інакше він не може надати якісну правову допомогу, що є метою його діяльності. Правник зобов'язаний здійснювати нагляд — бо він є відповідальним за результат і делегування виконання не делегує відповідальність. Правник зобов'язаний зберігати конфіденційність — бо без довіри клієнта юридична допомога неможлива. Правник зобов'язаний бути прозорим — бо взаємини правника і клієнта ґрунтуються на усвідомленій довірі, а не на односторонньому рішенні.

Ці обов'язки передують будь-якому конкретному регуляторному рішенню і залишаються незмінними незалежно від технологічного контексту. Саме тому вони відтворюються в усіх трьох системах: правові традиції різняться між собою, але природа юридичної діяльності і її ціль — надання якісної правової допомоги людині — залишаються єдиними.

Встановлення правової природи трьох регуляторних моделей і виявлення спільного стандарту дає підстави для формулювання орієнтирів вітчизняної стратегії.

По-перше, пріоритетним орієнтиром для України є модель ЄС. Це зумовлено не лише аргументами «кращого регулювання», а й правовими зобов'язаннями: ст. 124 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС від 27.06.2014 зобов'язує Україну до наближення законодавства у сфері інформаційного суспільства до *acquis communautaire* ЄС [12]. Акт ЄС про штучний інтелект є частиною цього *acquis*.

По-друге, наближення до моделі ЄС не означає автоматичного копіювання Акту. Необхідне осмислення того, яка частина Акту відображає загальний мінімальний стандарт — і відповідно є безумовно необхідною, — а яка відображає специфічні європейські регуляторні пріоритети, адаптація яких потребує врахування вітчизняного контексту.

По-третє, спільний стандарт чотирьох обов'язків — компетентності, нагляду, конфіденційності і прозорості — є тим мінімумом, що має бути відображений у вітчизняному регулюванні незалежно від обраної форми: через загальний закон, через зміни до Правил адвокатської етики або через поєднання обох механізмів.

Висновки

По-перше, три розглянутих регуляторних стратегії — ЄС, США, Велика Британія — ґрунтуються на трьох відмінних правових філософіях: презумпції ризику, презумпції свободи і презумпції достатності наявного права. Ця відмінність є глибинною і вкоріненою в правових традиціях відповідних систем, а не є результатом випадкових регуляторних рішень.

По-друге, Акт ЄС про штучний інтелект є першим у світі комплексним правовим актом у цій сфері. Його ризик-орієнтована класифікація систем штучного інтелекту має безпосереднє значення для юридичної практики: системи, що застосовуються у сфері правосуддя і правозастосування, класифікуються як системи «високого ризику» і підпадають під жорсткі вимоги відповідності, реєстрації і людського нагляду.

По-третє, незважаючи на принципові відмінності у формі регулювання, зміст вимог до правника є спільним в усіх трьох системах: обов'язок компетентності, обов'язок нагляду, обов'язок конфіденційності та обов'язок прозорості. Цей спільний зміст є не конвенційним, а необхідним: він є наслідком природи юридичної діяльності і її мети — надання якісної правової допомоги людині.

По-четверте, для України пріоритетним є наближення до моделі ЄС — відповідно до зобов'язань за Угодою про асоціацію. Конкретними кроками є: ухвалення законодавства, сумісного з Актом ЄС про штучний інтелект; внесення змін до Правил адвокатської етики з включенням чотирьох спільних обов'язків; формування інституційних механізмів нагляду за дотриманням цих вимог.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). *Official Journal of the European Union*. L 2024/1689. 12.07.2024. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai> (дата звернення: 18.09.2026).
2. A Lawyer's Guide to the EU AI Act. *Bloomberg Law*, 2025. URL: <https://pro.bloomberglaw.com/insights/technology/a-lawyers-guide-to-the-eu-ai-act/> (дата звернення: 18.09.2026).
3. The EU AI Act Guide for In-House Lawyers. *Hunton Andrews Kurth*, February 2025. URL: <https://www.hunton.com/assets/htmldocuments/ai-act-guide.pdf> (дата звернення: 18.09.2026).
4. EU publishes its AI Act: Key steps for organizations. *DLA Piper*, 2024. URL: <https://www.dlapiper.com/en-us/insights/publications/ai-outlook/2024/eu-publishes-its-ai-act-key-considerations-for-organizations> (дата звернення: 18.09.2026).

5. Latest wave of obligations under the EU AI Act take effect. *DLA Piper*, 2025. URL: <https://www.dlapiper.com/en-us/insights/publications/2025/08/latest-wave-of-obligations-under-the-eu-ai-act-take-effect> (дата звернення: 18.09.2026).
6. Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE). CCBE Guide on the Use of Generative AI by Lawyers. CCBE, 2025. URL: <https://www.ccbe.eu> (дата звернення: 18.09.2026).
7. American Bar Association. ABA issues first ethics guidance on a lawyer's use of AI tools. ABA, July 29, 2024. URL: <https://www.americanbar.org/news/abanews/aba-news-archives/2024/07/aba-issues-first-ethics-guidance-ai-tools/> (дата звернення: 18.09.2026).
8. International Bar Association (IBA). The Future is Now: Artificial Intelligence and the Legal Profession. IBA, September 2024. URL: <https://www.ibanet.org/document?id=The-future-is+now-AI-and-the-legal-profession-report> (дата звернення: 18.09.2026).
9. Schwarcz D., Manning S. et al. AI-Powered Lawyering: AI Reasoning Models, Retrieval Augmented Generation, and the Future of Legal Practice. SSRN, 2025. URL: <https://ssrn.com/abstract=5162111> (дата звернення: 18.09.2026).
10. UK Government. A pro-innovation approach to AI regulation. White Paper. Department for Science, Innovation and Technology, 2023.
11. Solicitors Regulation Authority (SRA). Use of AI — SRA guidance, 2024. URL: <https://www.sra.org.uk> (дата звернення: 18.09.2026).
12. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 18.09.2026).
13. Upcoming EU AI Act Obligations: Mandatory Training and Prohibited Practices. *Latham & Watkins*, 2025. URL: <https://www.lw.com/en/insights/upcoming-eu-ai-act-obligations-mandatory-training-and-prohibited-practices> (дата звернення: 18.09.2026).
14. Faulconbridge J. R. Trajectories of legal work in the context of machine learning AI. *International Journal of the Legal Profession*. 2025. Т. 32, вип. 1. С. 97–120. DOI: 10.1080/09695958.2025.2458039.
15. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права : навч. посібник. Львів : Медицина і право, 2021. 256 с.